

CONCURRENCE

Droit européen de la concurrence – Accords horizontaux – Imposition d'une amende – Impact d'un avis juridique

De verwerende transportondernemingen waren aangesloten bij de SSK, een Oostenrijkse vereniging die de collectieve belangen van transportondernemingen en logistieke ondernemingen behartigt. In 1996 besliste het Oostenrijkse kartelgerecht dat de SSK-samenwerking een zogenaamd bagatelkartel vormde in de zin van de Oostenrijkse mededingingswet en daarom zonder verdere goedkeuring kon worden geïmplementeerd. Ook een door de SSK geraadpleegd advocatenkantoor gespecialiseerd in het mededingingsrecht bevestigde deze stelling. In 2007 stelde de EU-Commissie echter vast dat de betrokken ondernemingen mogelijks inbreuk hadden gemaakt op artikel 101 VWEU. Hierop werd door de Oostenrijkse autoriteiten een inbreukprocedure ingesteld. De verwijzende rechter vraagt zich af of in deze bijzondere omstandigheden een boete kan worden opgelegd voor schending van artikel 101 VWEU.

Het Hof van Justitie merkt op dat een onderneming niet aan de oplegging van boete kan ontsnappen, louter omdat ze haar gedrag juridisch onjuist heeft gekwalificeerd, behalve wanneer dit zou leiden tot een schending van het beginsel van gewettigd vertrouwen. Een juridisch advies van een advocaat kan volgens het Hof evenwel geen gewettigd vertrouwen opwekken dat een gedrag verenigbaar is met artikel 101 VWEU. Ook een beslissing van een nationale mededingingsautoriteit kan geen dergelijk gewettigd vertrouwen wekken aangezien die niet bevoegd is om (via een zgn. "negatief besluit") vast te stellen dat artikel 101 VWEU niet is geschonden. Bovendien bleek dat *in casu* de Oostenrijkse mededingingsautoriteit enkel uitspraak had gedaan over de verenigbaarheid met het nationaal mededingingsrecht.

Daarnaast bevestigt het Hof dat het een nationale mededingingsautoriteit is toegestaan om, t.a.v. een onderneming die heeft deelgenomen aan een nationaal clementieprogramma (dit was het geval voor Schenker), een inbreuk vast te stellen op artikel 101 VWEU zonder een boete op te leggen. Dit is evenwel enkel mogelijk in uitzonderlijke gevallen, zoals wanneer de medewerking van een onderneming doorslaggevend was voor de opsporing van en het doeltreffend optreden tegen een kartel.

Hof van Justitie van de Europese Unie 6 juni 2013

Bundess Wettbewerbsbehörde / Donau Chemie e.a.

Zaak: C-536/11

MEDEDINGING

Europees mededingingsrecht – Horizontale overeenkomsten – Inzage in dossier – Schadevordering

CONCURRENCE

Droit européen de la concurrence – Accords horizontaux – Accès au dossier – Action en dommages et intérêts

Deze zaak betreft een kartel in de chemiesector waarvoor verscheidene ondernemingen door het Oostenrijkse kartelgerecht veroordeeld en beboet werden. Naar aanleiding hiervan deed een belangenvereniging een verzoek tot inzage in het dossier, met het oog op het verkrijgen van schadevergoeding. De Oostenrijkse mededingingswet van 2005 bepaalt echter dat personen die geen partij zijn in het geding enkel met toestemming van de partijen inzage kunnen krijgen. Aangezien geen van de veroordeelde ondernemingen toestemde met deze inzage, konden de dossierstukken niet worden gebruikt in het kader van de schadevordering. De verwijzende rechter vraagt het Hof van Justitie of de Oostenrijkse regelgeving in overeenstemming is met het Unierecht.

Het Hof van Justitie herinnert eraan dat, bij gebrek aan Unieregelgeving ter zake, de lidstaten bevoegd blijven om de regels vast te stellen op het vlak van schadevorderingen en op het vlak van toegang tot een mededingingsdossier. Wel moeten de lidstaten bij uitoefening van deze bevoegdheid het Unierecht, en in het bijzonder het doeltreffendheidsbeginsel in acht nemen.

Een doeltreffende toepassing van artikel 101 VWEU vereist dat de nationale rechter in elk individueel geval de belangen die de inzage dan wel de bescherming van het dossier rechtvaardigen tegen elkaar kan afwegen. Enerzijds kan de weigering van inzage de bescherming van het recht op schadevergoeding onmogelijk of uiterst moeilijk maken. Anderzijds kan het verlenen van inzage leiden tot een schending van de rechten van de betrokken ondernemingen – met name het recht op bescherming van beroeps- of bedrijfsgeheimen – en kan een algemeen recht op inzage ondernemingen ervan weerhouden om samen te werken met mededingingsautoriteiten in het kader van een clementieprocedure. De Oostenrijkse wet maakt een dergelijke belangenafweging door de nationale rechter echter onmogelijk, aangezien deze verplicht is om, bij afwezigheid van toestemming door alle betrokken ondernemingen, inzage in het dossier te weigeren. Bijgevolg is de Oostenrijkse wet in strijd met het Unierecht.

Hof van Justitie van de Europese Unie 8 mei 2013

Eni SpA / Europese Commissie

Zaak: C-508/11 P

MEDEDINGING

Europees mededingingsrecht – Horizontale overeenkomsten – Toerekenbaarheid onrechtmatige gedraging

CONCURRENCE

Droit européen de la concurrence – Accords horizontaux – Imputabilité du comportement infractionnel

Deze zaak betreft een internationaal kartel in de sector van synthetische rubbersoorten. De Commissie had een aantal ondernemingen, waaronder Eni, aansprakelijk gesteld voor dit kartel en elk van hen een aanzienlijke boete opgelegd. Eni was volgens de Commissie (op dit punt gevolgd door het Gerecht) aansprakelijk voor de deelname aan het kartel door haar dochteronderneming. Deze aansprakelijkheid wordt door Eni betwist, maar haar beroep wordt door het Hof van Justitie verworpen.

Het Hof van Justitie bevestigt dat, aangezien Eni bijna alle aandelen in de betrokken dochteronderneming bezat, de Commissie mocht uitgaan van een weerlegbaar vermoeden dat Eni een beslissende invloed uitoefende over het gedrag van deze laatste. In dit verband is niet van belang of Eni rechtstreeks dan wel via een andere onderneming deze aandelen aanhield. Dit weerlegbaar vermoeden is volgens het Hof niet in strijd met algemene rechtsbeginselen zoals het legaliteitsbeginsel en de persoonlijke aansprakelijkheid. Het feit dat Eni slechts de financiële investeringen binnen de groep coördineert en zich niet inlaat met de commerciële bedrijfsvoering van haar dochteronderneming volstaat niet om het vermoeden van beslissende invloed te weerleggen.

Het Hof van Justitie verwerpt ook het argument dat het aansprakelijk houden van Eni strijdig zou zijn met het beginsel van beperkte aansprakelijkheid van kapitaalvennootschappen en dat van de afzonderlijke rechtspersoonlijkheid van vennootschappen. Het Hof van Justitie brengt in herinnering dat het ondernemingsbegrip uit het mededingingsrecht slaat op een economische entiteit, ongeacht de juridische kwalificatie ervan, en dat deze entiteit aansprakelijk zal zijn voor de overtreding van de mededingingsregels.

Gerecht van de Europese Unie 12 april 2013

CISAC / Europese Commissie

Zaak: T-442/08

MEDEDINGING

Europees mededingingsrecht – Afgestemde gedragingen – Bewijs

CONCURRENCE

Droit européen de la concurrence – Pratiques concertées – Preuve

De International Confederation of Societies of Authors and Composers (CISAC) is een niet-gouvernementele organisatie die zich inzet voor de wereldwijde samenwerking tussen auteursrechtenorganisaties (hierna "AO's"). In dit kader heeft de CISAC een niet-verplichte modelovereenkomst opgesteld op basis waarvan AO's overeenkomsten kunnen sluiten inzake de wederzijdse verlening van licenties. Het sluiten van een dergelijke overeenkomst laat een AO toe om gebruikers een mondiale portefeuille van muziekwerken aan te bieden voor gebruik op haar eigen grondgebied.

De Commissie oordeelt dat het afsluiten van de wederzijdse overeenkomsten, voor wat betreft de exploitatie van auteursrechten via Internet, satelliet en kabel, een inbreuk uitmaakt op artikel 101 VWEU. De Commissie maakt geen bezwaar tegen het afsluiten van de overeenkomsten op zichzelf, maar wel tegen bepaalde restrictieve clausules die hierin vervat zijn, namelijk een *lidmaatschapsclausule* (die de vrije keuze van een AO beperkt) en een *exclusiviteitsclausule* (die een AO absolute territoriale bescherming verleent op het vlak van licentieverlening). Verder stelt de Commissie het bestaan van een onderling afgestemde feitelijke gedraging tussen AO's vast, gelet op het feit dat de afgesloten overeenkomsten telkens de verlening van een licentie beperken tot het nationale grondgebied van de betrokken AO.

Het Gerecht verklaart de beslissing van de Commissie nietig voor zover zij een onderling afgestemde feitelijke gedraging vaststelt. De Commissie heeft volgens het Gerecht namelijk onvoldoende bewijzen voorgelegd. Enerzijds heeft de Commissie geen elementen aangedragen die positief het bestaan van een onderling afgestemde feitelijke gedraging kunnen bewijzen. Anderzijds is de Commissie er niet in geslaagd om de door CISAC aangevoerde alternatieve verklaring voor het bestaan van parallel gedrag, namelijk de noodzaak om doeltreffend strijd te voeren tegen ongeoorloofd gebruik van muziekwerken, elke plausibiliteit te ontnemen.

10. INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT/DROIT INTERNATIONAL PRIVÉ

*Katarzyna Szychowska*¹⁴

Rechtspraak/Jurisprudence

Cour de justice de l'Union européenne 11 avril 2013

Land Berlin / M. Sapir

Aff.: C-645/11

DROIT JUDICIAIRE EUROPEEN ET INTERNATIONAL

Compétence et exécution – Règlement (CE) n° 44/2001 du 22 décembre 2000 – Champ d'application – Compétence

EUROPEES EN INTERNATIONAAL GERECHTELIJK RECHT

Executie en bevoegdheid – Verordening (EG) n° 44/2001 van 22 december 2000 – Toepassingsgebied – Bevoegdheid

Dans un arrêt du 11 avril 2013, la Cour de justice a précisé la portée de l'article 1er du Règlement Bruxelles I, concernant le champ d'application de ce règlement, ainsi que de l'article 6 de celui-ci, concernant la compétence

¹⁴ Référendaire, Tribunal de l'Union européenne, assistante (ULB).